

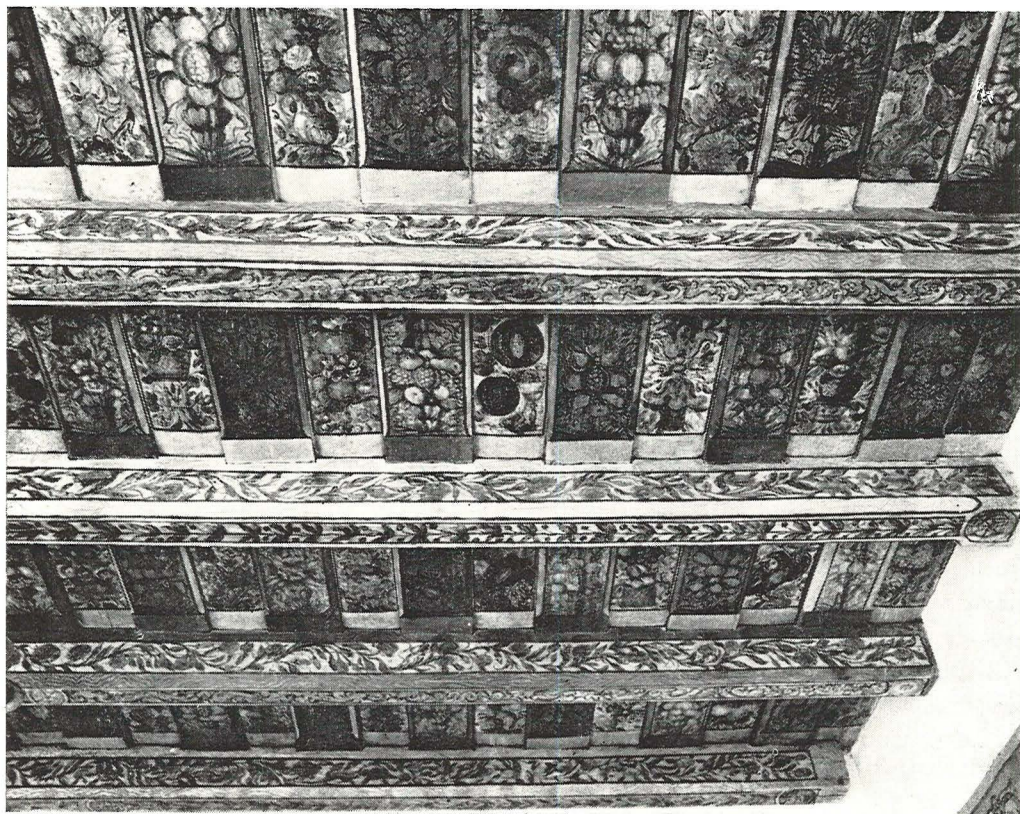
Uměleckohistorické a stavebně historické průzkumy

Pro Prahu je příznačné, že její kulturní památky jsou objekty, které vznikaly postupným převrstvováním po delší či kratší dobu svého vývoje. To platí nejen pro jednotlivé budovy a stavby, ale i pro urbanistické vztahy, jako je například komunikační síť. Stavební vývoj mnohých objektů začíná již v románském středověku a pokračuje i v dalších obdobích, proto jejich poznání není jednoduché a je nutné k němu přistupovat velice odpovědně. Aby památky mohly žít, musí společnosti sloužit ekonomicky, nebo kulturně výchovně. Proto vyžadují obnovu své hmotné podstaty, modernizaci a případně i rekonstrukci. To vše znamená jejich stálou řádnou údržbu, výměnu dožitých částí, konzervaci, ale jak již bylo řečeno, také přizpůsobení potřebám současného člověka. Měštanské domy musí být vybaveny moderním příslušenstvím. Jednotlivé konstrukční složky mají rozdílnou dobu životnosti, a musí být tedy čas od času vyměňovány. To všechno předpokládá stavební zásahy, které jsou často velmi závažné pro uchování památkové podstaty daného objektu.

Proto dříve než se přistoupí k jakýmkoliv stavebním zásahům, je nejprve nutné památku důkladně poznat. Tam, kde jsou její hodnoty dochovány tak, že jsou viditelné, je poznání jednodušší než v případech, kdy se staletý vývoj promítl v postupném převrstvování architektonických, technických i výtvarných prvků. U většiny historických objektů je tato skutečnost běžným jevem, neboť stavební vývoj začíná v řadě případů již ve středověku a trvá i v nejmladším období, zejména v těch případech, kdy k stavebním zásahům došlo ještě před vydáním zákona o kulturních památkách, či před uplatňováním uvědomělé péče o památky, která se u nás probouzí již v 19. století.

Z uvedených důvodů byl do Koncepce dalšího rozvoje státní památkové péče v hlavním městě Praze zařazen požadavek, aby památkové objekty, které budou obnovovány údržbou, většími opravami, modernizací nebo rekonstrukcí, byly poznány nejenom v rámci vypracování stavebně historického průzkumu prováděného vnějším ohledáním, ale ve významných případech i sondážním stavebně historickým průzkumem a výzkumem.

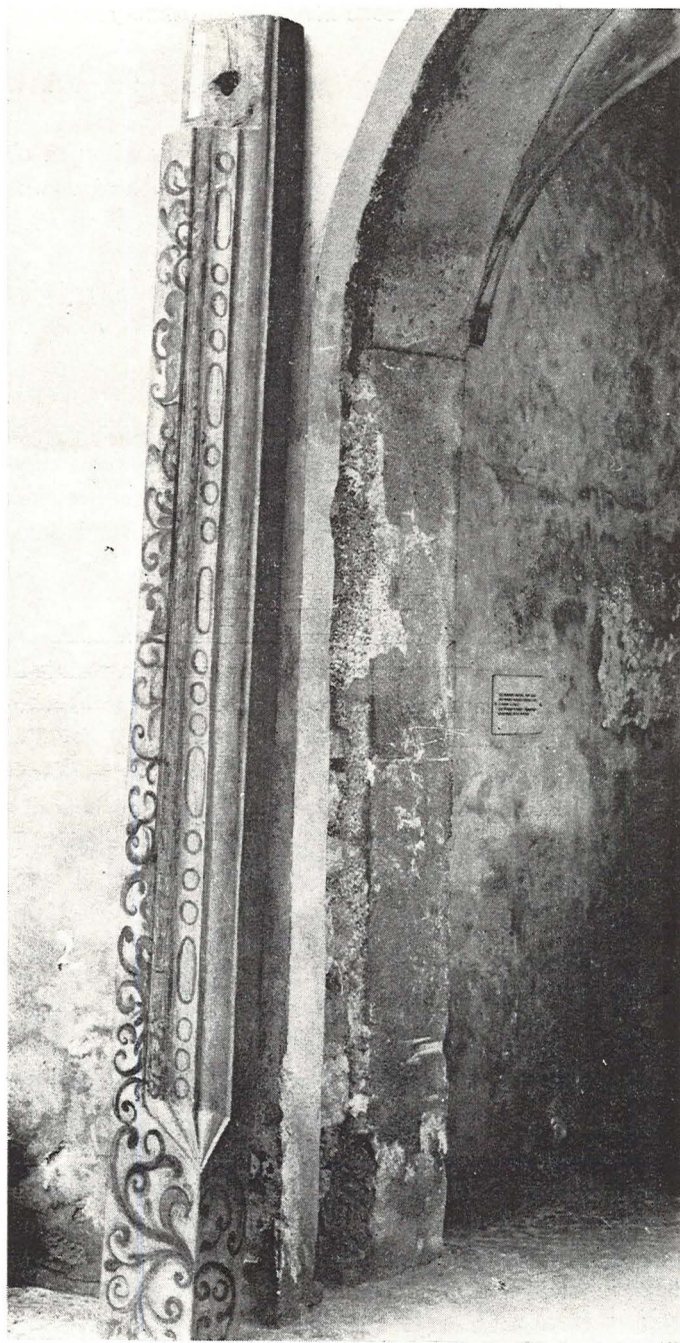
Základní údaje poskytují především evidenční listy Státního seznamu nemovitých kulturních památek a jejich přílohy. Evidenční listy jsou však velmi stručné a nepostačují tam, kde je zapotřebí podrobnějších informací k péči a ochraně nemovitých kulturních památek. V pražských podmínkách je jednou ze závažných příloh tzv. stavebně historický průzkum, zpracováván již dlouhá léta Státním ústavem pro rekonstrukce památkových měst a objektů pro Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody a Útvar hlavního architekta

Malovaný záklopový strop z 18. století, čp. 384/I Na můstku

hlavního města Prahy. Zpracování tohoto materiálu se postupně vyvíjelo již od roku 1951, tedy ještě před vydáním zákona o kulturních památkách č. 22/1958 Sb. Pozoruhodným výsledkům získaným při zpracovávání tohoto materiálu a jeho metodě byla již dříve věnována pozornost.¹ Pasport, jak bývá tzv. stavebně historický průzkum někdy zkráceně nazýván a jak jej budeme v této stati nadále i my označovat, je podkladem, který poskytuje všestranné informace o dějinách budovy vycházející z archivních pramenů a z historickomístopopisné literatury. Dalším oddílem je architektonický rozbor budovy s výčtem architektonických detailů. Těžištěm elaborátu shrnujícím historické poznání památkového objektu je jeho stavební historie. Pasport obsahuje také stavebně technický popis budovy, architektonické závady a doporučení pro obnovu památky a její případnou rekonstrukci. Najdeme v něm přehled pramenů, ikonografie, plánů, edic pramenů a literatury. Novější svazky obsahují též fotografickou dokumentaci. Nejdůležitější částí pasportů jsou půdorysy všech podlaží včetně střeš. Plánová část zachycuje také rozvinuté pohledy. Tyto plány jsou zpracovány v měřítku 1 : 200 a obsahují též graficky znázorněnou slohovou analýzu konstrukčních prvků.

Jednotlivé svazky pasportů, věnované každému památkovému objektu zvlášť, jsou zakresleny rovněž v měřítku 1 : 200 podle domovních bloků. Jedno paré vyjadřuje barevně či gra-

Proflovaný malovaný trám z interiérové výzdoby středověkého domu čp. 385/I Na můstku

ficky slohovou analýzu a druhé pak vyhodnocení památkové hodnoty prostor a konstrukcí objektu.

Stavebně historický průzkum se provádí povrchovým ohledáním prostor a konstrukcí. Přitom se vyhodnocují stavební konstrukce, jejich dimenze, odchylky a nepravidelnost v jejich průběhu, prostorová skladba včetně dodatečně vložených příček, charakter a materiál zdiva, omítek a další prvky. Výsledky této analýzy jsou pozoruhodné a do značné míry přesné. Přesto však, zejména u objektů plně, i když často nevhodně využitých, nelze povrchovým ohledáním a zaměřením zjistit všechny závažné okolnosti důležité pro navrhované stavební úpravy a zásahy.

Z výsledků stavebně historického průzkumu může po jeho doplnění svislými řezy, které zpravidla nejsou součástí pasportů, vyplynout, že dimenze horizontálních konstrukcí památkového objektu naznačují existenci předjosefínských trámových stropů, výtvarně pojednaných. Bez sondy nelze určit charakter těchto stropů, ani jejich stáří. Nevíme například, zda jde o gotické stropy zdobené řezbou, v pražských podmínkách vzácně zachované, či o renesanční stropy povalové, trámové se záklopy, nebo kasetové s bohatou profilací prvků a malířsky zdobené. Není však též jasno, zda se v takových případech zachovaly na zdi malované vlysy, často s heraldickými motivy atd. Tyto skutečnosti poznáváme teprve tehdy, když lze provést sondážní stavebně historický průzkum; ten však je limitován celou řadou podmínek.

V této statí se nebudeme zabývat podrobněji technickoekonomickými podmínkami, i když jsou velmi závažné. Jsou to v první řadě pracovní kapacity. Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody je vybaveno vysokoškolsky vzdělanými pracovníky, především uměleckými historiky, kteří se v provádění stavebně historického průzkumu odborně školí. Pokud jde o manuální průzkumové pracovní síly, používá Pražské středisko služeb průzkumové čtyři Pražského stavebního podniku, v níž pracují starší, zkušení pracovníci, kteří jsou vedeni odbornými referenty Pražského střediska. Někteří manuální pracovníci se zapracovali do sondážních průzkumových prací, a dokonce i do odborné problematiky tak, že dosahují pozoruhodných úspěchů.

Dalším technicko-ekonomickým předpokladem je vyklizení objektu, které umožňuje provádět sondy podle potřeby projektanta navrhujícího stavební zásahy, jednak z hlediska nároků na poznání historického vývoje zkoumaného památkového objektu, jednak z hlediska statického. Provádět sondážní výzkum při současném užívání objektu lze jen velmi omezeně, a to i tehdy, kdy se použije tzv. nedestruktivních metod, o nichž si řekneme dále. Návrhem na vyklizení zkoumaného památkového objektu se otevírá závažný problém dislokační a administrativně správní, který má mnohostranný dopad především časový, to jest, ke kterému datu má být objekt vyklizen. Skutečnost, že vyklizené objekty velice rychle chátrají, zejména jsou-li v nich provedeny destruktivní sondy, vede k závěru, že k vyklizení by mělo dojít těsně před zahájením stavebních prací a před následujícím sondážním průzkumem. Pak ovšem výsledky sondážního průzkumu nemohou být promítnuty do předprojektové a projektové přípravy, a památkové hodnoty, které by bylo žádoucí prezentovat, nejsou zahrnuty do projektu, neboť k jejich odhalení dochází teprve při průběhu stavebních prací. Nejsou to však jen kulturní hodnoty, které nejsou včas zjištěny, ale zůstávají skryty i statické závady, které

Malovaný záklopový strop ze 17. století, čp. 386/I Na můstku

mohou zkomplikovat průběh stavby. V obou případech dochází při změně projektu ke zdržení, což má vliv i na ekonomickou sféru. Vzniká tak protiklad, který se musí řešit stanovením optima lhůty pro vyklizení objektu kvůli sondážnímu průzkumu. To by mělo zkrátit časové období mezi vyklizením, následným průzkumem a zahájením stavebních prací na nejnutnější minimum.

Ve výše uvedené souvislosti je nutné překonat ještě jeden problém. Je bezpodmínečně nutno zabránit tomu, aby v přípravné fázi stavební akce po zahájení sondážního stavebního průzkumu nedocházelo ke změně investora, neboť to vede zpravidla k časovým průtahům v projekční přípravě a zdržuje i realizaci nad únosnou míru. Následkem pak je další oddálení zahájení stavby, a tím i zvýšené chátření památkového objektu. Optimální dobou pro zahájení sondážního průzkumu, a tedy i pro předchozí vyklizení objektu, je pak ten okamžik, kdy projektant zahájil práce na prováděcím projektu. Tehdy již také existují představy o budou-

cích stavebních zásazích spojených s adaptací objektu pro účely investora. Na místě předpokládaných zásahů by měl být pak soustředěn sondážní průzkum, aby nedocházelo ke zbytečnému zničení nebo popření památkových hodnot. Vytvořit tyto předpoklady patří, jak je vidět, k nejobtížnějším a nejnesnadnějším úkolům investorské přípravy.

Jsou-li splněny výše uvedené podmínky, je možné přistoupit k vlastnímu sondážnímu stavebně-historickému průzkumu památkového objektu. Jeho přípravnou fází je samozřejmě studium všeho, co bylo již o zkoumaném objektu publikováno. V tomto směru je neocenitelnou pomůckou již citovaný stavebně historický průzkum (pasport), ale je nutno mít k dispozici i zaměření 1 : 50, a to včetně svislých řezů. Poté následuje podrobná prohlídka objektu a označení jeho jednotlivých prostor, fasád a stěn, aby se v něm bylo možno orientovat a vztahovat zjištění ke konkrétnímu místu. U velkých ploch, jako jsou fasády, se doporučuje použít souřadnicového systému. Číslování prostor je možné použít ze zaměřovacích plánů 1 : 50.

Místa pro sondáže určuje na základě přípravy odborný referent – umělecký historik. Řídí se přitom podklady z projektové přípravy, studia atd., a přihlíží ke stavebním zásahům uvažovaných projektantem. Dále určuje sondy v horizontálních konstrukcích (stropích), zejména tam, kde se projevuje jejich větší konstrukční výška a kde lze předpokládat, že existuje josefínské podbití starších stropů. Je však nutno počítat i s tím, že stropy mohou být podbity přímo na trámy, a že v tom případě je jejich konstrukční výška normální. Podobné případy byly zjištěny v Martinickém paláci čp. 57/IV na Hradčanském náměstí. Protože sondy do stropních konstrukcí zajímají i projektanta z hlediska stavebně technického, je pravděpodobné, že budou požadovány jak kvůli poznání stavební historie, tak i statiky objektu.

Malířskou výzdobu je možno nalézt jak na svislých, tak i horizontálních konstrukcích i na klenbách. Dnes zabílená štuková zrcadla mohou být vyzdobena kvalitními barokními malbami. Také na stěnách interiérů se často nacházejí i středověké nástěnné malby, dokonce i sgrafita, která ovšem původně zdobila fasádu a dostala se do interiéru přístavbou křídla, podobně jako je tomu například v domě Granovských v Ungeltu. Na fasádách středověkých a renesančních domů se mnohdy zachovala pod mladšími omítkami sgrafitová výzdoba. Takové nálezy již předem prozrazuje charakter mladších vrstev omítek; například nerovnosti a povrchová úprava naznačují, že pod zabílením jsou zachovány staré středověké omítky, jež mohou být pokryty nástěnnými gotickými malbami. Proto je nutné postupovat při zkoumání velmi opatrně a snímat nejen vrstvy omítek, ale i jednotlivých nátěrů. Teprve když se přesvědčíme, že se v těchto místech nezachovala malířská výzdoba, je možné prohloubit sondu až na jádro zdiva.

Po odstranění všech vrstev omítek bývají zjištěny závažné architektonické detaily, například ostění portálů, oken a podobně. Dalším vodítkem pro určování místa sond jsou různé nepravidelnosti zdiva, drobné trhliny v omítce naznačující, že zde jsou skryty otvory a podobně. U svislých konstrukcí se musí počítat mnohdy s plentami, které zakrývají starší jádro konstrukce, jež může být velmi cenné. Taková plenta zakrývala například v domě čp. 504/I na nároží Havelské a Melantrichovy ulice zbytky kvádrového zdiva ze 13. století a ostění okna

Malovaný záklopový strop v Buquoyském paláci datovaný rokem 1610. Stav před restaurováním

s bohatým profilem a hlavicí. U zazdívek starších otvorů se často setkáváme se sekundárním použitím architektonických článků nebo jejich fragmentů. Tyto fragmenty jsou někdy velmi cenné nejen pro poznání stavebních dějin objektu, ale mají i vlastní výtvarnou hodnotu. Jako příklad je možné uvést takové nálezy větších či menších úlomků gotických soch v domě U zvonu na Staroměstském náměstí.²

Pod mladšími vrstvami omítek bývá někdy skryt i původní vztah kamenného tesaného článku a nejstarší omítky. To je problém, v němž se při moderních rekonstrukcích domů dělá mnoho chyb. Naše znalosti historických stavebních detailů jsou i jinak stále ještě omezené. Nevíme zatím zcela přesně, jak bylo řešeno například v gotickém středověku zasklívání oken v detailu kamenných otvorů. Každé zjištění v tomto směru je vítané.³ K závažným nálezům může vést i zkoumání záhozů kleneb. Bývají tam někdy střepy keramiky, skleněných nádob i jiné artefakty.

Důležitým výsledkem sondážních stavebně historických průzkumů je zjištění materiálu a technologie zdiva, způsob spárování. Tyto detaily jsou podstatné pro datování konstrukcí a často jsou tak závažné, že si při konečné úpravě památkového objektu zasluhují i prezentování. Uplatňovaly se totiž již v době svého vzniku a mají velký význam i pro estetický výraz stavebních konstrukcí. Příkladem může být režné cihelné zdivo fasád objektů Karolina. Mají svou závažnost i z hlediska vypovídací schopnosti o stavebních dějinách památky, jako tomu je v Anežském klášteře u změny opukového kvádříkového zdiva na režné cihelné zdivo, spárované charakteristickým způsobem.

Obměnou stavebně historického průzkumu prováděného pomocí sond do omítek a zdiva mechanickým způsobem by mohl být průzkum spočívající na fyzikálních metodách, například mikroseismické, geofyzikální a podobně. Tyto metody jsou využívány v archeologii, i když ani tam ne příliš často. Význam těchto tzv. nedestruktivních metod spočívá v tom, že jednak usnadňují výběr míst, na nichž by měly být prováděny na svislých stavebních konstrukcích sondy destruktivním způsobem, jednak v tom, že tento průzkum s použitím fyzikálních metod je schopen oddálit použití hloubkových sond, a tím zmírnit narušení památkových objektů. Aplikace nedestruktivních metod by byla vhodná všude tam, kde jde o následné zazdívky původních otvorů, zejména s použitím odlišného stavebního materiálu. V některých případech je ovšem nutné zůstat při klasických metodách sondážního průzkumu, například při zjišťování nástěnných či nástropních maleb nebo při zkoumání, zda se zachovaly staré horizontální konstrukce, například zákloповé, kazetové nebo povalové stropy zdobené různými typy malířské povrchové úpravy. V každém případě by bylo žádoucí vytvořit podmínky pro experimentální využití nedestruktivních fyzikálních metod a navázat pracovní kontakty s příslušnými organizacemi jako je Ústav geomechaniky a geologie ČSAV, podnik Geoindustria atd.

Relativně novou metodou, zaváděnou v současné době i u nás do stavebně historického průzkumu, je metoda dendrochronologie, která umožňuje pomocí charakteristiky letokruhů exaktním způsobem určit stáří dřevěných konstrukcí v památkových objektech, a tím i dobu jejich výstavby. Této metody se již používá v Sovětském svazu i v některých západních státech. U nás se započalo s jejím aplikováním v roce 1985 v Táboře.

Malovaný záklopový strop z 18. století, čp. 149/I Karlova ulice

Nástěnná malba v čp. 151/I Karlova ulice, detail z legendy o sv. Jiljí, kolem roku 1390

Nástěnná malba v čp. 151/I Karlova ulice, Střelci, detail z legendy o sv. Jilji, kolem roku 1390

Až dosud jsme se věnovali stavebně historickým sondážním průzkumům nemovitých kulturních památek z hlediska jejich věcného zkoumání. Je ovšem nezbytné, abychom přitom nezapomněli na formální stránku věci. To znamená na dokumentaci těchto prací. Jak již bylo výše uvedeno, pro sondážní stavebně historické průzkumy je nutné mít k dispozici zaměření objektu v měřítku 1 : 50, a to jak půdorysných, tak i vertikálních řezů, v některých případech i pohledy na fasády, případně i na stěny interiérů. Dále je třeba pořídit fotodokumentaci a měřickou dokumentaci odhalených architektonických článků, závažných spár ve zdivu, jednotlivých vrstev omítek a jejich převrstvování. Nezbytnou náležitostí je také popis sond, eventuálně i v následných vrstvách.

Z hlediska formálního je dále bezpodmínečně nutné sondy číslovat, doložit fotografickou, popřípadě měřickou dokumentací a zajistit jejich lokální identifikaci. Mezi uvedenými náležitostmi je také třeba zabezpečit vzájemné vztahy vyjádřené číslováním; číslo sondy musí navazovat na číslo fotografie, číslo měřické dokumentace a číslo prostoru se zakreslením do plochy jednotlivých stěn, případně podlah nebo podhledů.

Základní číselnou páteří této dokumentace je číslo sondy. Je samozřejmé, že výše uvedené podmínky je nutno aplikovat v plném rozsahu u rozsáhlých objektů a komplikovaných výzkumů; u menších výzkumů stačí jen identifikace příslušných sond. Je žádoucí, aby se u sond na omítkách či nátěrech s řadou vrstev postupovalo tak, aby byly zachovány všechny vrstvy včetně kontrolního bloku, který umožňuje jejich následnou revizi. Jestliže tyto sondy jsou označovány číslem, pak jejich jednotlivé vrstvy je vhodné označovat písmenem.

U sondážní významných památkových objektů mají být sondy zhruba 40 cm široké a cca 100 cm dlouhé. Tento systém horizontálních pásových sond se osvědčuje v kombinaci se sondami vertikálními zhruba týchž rozměrů. Chtěli bychom zvláště zdůraznit, že takto se sondáže provádějí jenom v případě, když jde o významný památkový objekt se značně složitým stavebně historickým vývojem.

Podobné velké nároky na sondážní stavebně historický průzkum by neměly být pravidlem. Avšak historické jádro Prahy a jeho architektura velice často poskytují překvapení někdy naprosto nečekaná. Příkladem mohou sloužit domy čp. 150/I a 151/I v Karlově ulici. Tyto dva domy byly na první pohled výrazně přestavěny v mladších časových obdobích, i když si zachovaly parcelu gotického charakteru a pro toto období příznačnou skladbu hmoty. V době, kdy pro špatný technický stav byly vyklizeny a jejich operativní správce nás požádal o průzkum, byli jsme na rozpacích, zda ho zde máme vůbec provádět. Nakonec bylo pro formu provedeno několik sond, jejichž výsledky rozhodly o výrazném rozšíření průzkumu. Ten pak přinesl závažné odhalení gotického jádra jednoho z objektů, ve kterém byly nalezeny nástěnné malby dvorské úrovně a bohatě řezané gotické trámové stropy a cihelná interiérová architektura. U tohoto významného gotického objektu se ale také projevil negativní důsledek předstihového sondážního průzkumu, protože nová zjištění měla vliv na změnu investora. O stavební realizaci jeho obnovy není ještě rozhodnuto.

Stanovení rozsahu sondážního stavebně historického průzkumu je tedy podmíněno řadou faktorů. Hlavním z nich je stavební záměr. V jiném rozsahu bude uskutečňován sondážní průzkum, půjde-li o opravu vnějšího pláště památkového objektu, neboť v takovém případě

Malovaný zákloповý strop – rokokový typ s prvky chinoiserií, čp. 149/I Karlova ulice

postačí provést sondy na barevnost jednotlivých prvků fasády, to jest základních ploch, architektonických článků, jako jsou ostění oken, říms, lisén, bosáží, čabrák na parapetech, vpadlých polí a podobně. Zvláštní pozornost je nutno věnovat i šambránám oken, neboť mnohdy, zejména v barokní architektuře, mohou být na jedné a téže fasádě z různého materiálu. O tom v minulosti mnohdy rozhodoval úsporný aspekt. V takových případech pak bývaly okenní šambrány sjednoceny i tím, že kamenná ostění byla často přetažena štukováním. Proto je vždy třeba sledovat převrstvování jednotlivých úprav fasády i z hlediska stratigrafie jednotlivých barevných vrstev, přičemž rezný kámen nemusí být vždy vrstvou nejstarší. Někdy bývá vzájemný vztah jednotlivých vrstev povrchové úpravy fasád komplikován i tím, že všechny vrstvy nejsou zachovány v úplnosti.

Zvláštní pozornost musí být věnována zlaceným prvkům i z hlediska technologie a použitého materiálu. Jak je patrné, sondážní průzkum omezený jen na fasádu nemusí být vždy jednoduchý a jeho výsledky nemusí být vždy uplatňovány a prezentovány. Bezpodmínečně

Malovaný záklopový strop, rokokový typ s prvky chinoiserii, čp. 149/I Karlova ulice

však musí být dokumentovány jako pramen poznání pro jiné případy, kdy je naopak žádoucí výsledky sondážního průzkumu realizovat, nebo naopak mohou sloužit jako analogie v těch případech, kdy se starší vývojové vrstvy nezachovaly.

O uplatnění průzkumem zjištěných sgrafit pod mladšími úpravami fasády musí být vždy uvážlivě rozhodováno zejména v těch případech, kdy si konkuruje starší sgrafitová vrstva s mladší, mnohdy velmi bohatou a cennou barokní fasádou.

I když tento problém spojený s opravou fasády neexistuje v takto vyhraněné podobě, kdy je třeba rozhodovat mezi mladší a starší vrstvou povrchové úpravy, často zůstává stále otevřen problém vztahu daného objektu k jeho bezprostřednímu i širšímu okolí. V takových případech je nutné vycházet z kompozičního zapojení původní fasády, v souvislosti se stavebně historickým vývojem okolních objektů. Tento problém platí i tehdy, kdy se památková péče musí rozhodovat o osazení oken v lici nebo ve špaletě, či za špaletou fasády.

Sondážní stavebně historický průzkum také pomáhá objasňovat způsob osazení oken, jak dokazuje práce Petra Heřmana o arcibiskupském paláci na Hradčanském náměstí.⁴ Vždy je

třeba mít na zřeteli vývoj technického řešení tohoto problému, který souvisí se snahou zlepšit tepelnou izolaci zdvojením oken. Na ikonografické prameny se nelze spoléhat, neboť v barokním období se začala používat tzv. zimní okna. Proto na starých vyobrazeních nacházíme okna jednou ve špaletě, jak odpovídá starším zvyklostem, a podruhé v líci, jak je obvyklé v mladším období. Komplikace spočívá v tom, že vyobrazení odpovídající starším zvyklostem je datováno později, kdežto mladší ikonografický pramen naopak odpovídá staršímu způsobu. To se týká právě zimních oken, která se v létě nepoužívala, a byla nasazována až v zimě, kdy plnila svou izolační funkci. Teprve později, zhruba na konci 18. století, se ustálila praxe zdvojených oken osazovaných jednak v líci, jednak ve špaletě, či za špaletou. Všechny tyto okolnosti zanechaly stopy v omítkách, případně ve zdivu, či ve směru otvírání oken. Vnitřní okna byla otvírána dovnitř, vnější směrem ven, což se uchovalo ještě v 19. století, i když okna v té době byla již zpravidla zdvojená. A znovu musíme zdůraznit, že objektivní zjištění té či jiné formy osazení oken na fasádě nelze aplikovat bez úvahy o vztahu památkového objektu k jeho okolí.

Tato práce se pokusila na některých příkladech ukázat závažnost sondážních stavebně historických průzkumů různého rozsahu, typu a zaměření, které provádí Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, podle podmínek vyplývajících ze zákona o kulturních památkách.⁵

Také v Koncepci dalšího rozvoje státní památkové péče v hlavním městě Praze, a to jak v základním materiále schváleném pražskými nadřízenými orgány v roce 1974, tak v aktualizované verzi naposledy zpracované pro 8. pětiletku, je zakotven tento úkol, který patří k jeho nejdůležitějším. Přispívá jednak k důkladnějšímu poznání stavebních dějin Prahy, k odkrývání dosud neznámých kulturních hodnot, jednak napomáhá ke snižování ekonomických nákladů určených na obnovu kulturních památek a vede všestranně k lepšímu uplatňování zásad státní památkové péče.

POZNÁMKY

¹ Libal, D.: Pasportizace historických objektů, Pražský sborník historický 1965, s. 83–93 a Průzkum historických pražských čtvrtí, Památková péče 1962, s. 17 a n.

² Mayer, J.: Sochy z gotického průčelí domu U zvonu na Staroměstském náměstí v Praze, Umění 1977, s. 47 a n. a Dům U věže řezané na Starém Městě Pražském, Památky a příroda 1980, s. 141 a n.

³ Vodičková, J.: Připravovaná nálezová zpráva k sondážnímu průzkumu domu čp. 149/I, nález dřevěné lišty pro uchycení skla v okně; lišta bude podrobena dendrochronologickému rozboru, kterým se upřesní její datování; Blažej, J.: Restaurátorská zpráva k čp. 605/I, 1983, obr. 132–135.

⁴ Heřman, P.: Obnova oken Arcibiskupského paláce, Staletá Praha III, Praha 1967, s. 169 a n.

⁵ Zákon o kulturních památkách č. 22/58 Sb., od 1. 1. 1988 č. 20/87 Sb